

FIGENBLADET

– BLADET DER DÆKKER DET VÆSENTLIGSTE

Marts 2013
nr. 62

Åndelighedens forkæmper

Interview med den katolske debattør, journalist og teolog Iben Tranholm om troen, kaldet og åndeligheden, der blev væk

Er nødhjælp det samme som næstekærlighed?

Danskerne er flittige, når det drejer sig om velgørenhed. *FigenBladet* undersøger, om indsamlere er mere næstekærlige end andre mennesker

Da paven gik af

Pave Benedikt XVI er den første pave i 700 år, der er trådt tilbage. *FigenBladet* ser på sagen sammen med Jakob Egeris Thorsen

INDHOLD

NYHEDER

- 3 | Kirken - en dødssejler
The Simpsons sagsøgt for blasfemi
Gudløs ed for luftkædetter
- 4 | Teologi for folket
- 5 | Pavelig abdicering
- 6 | Nødhjælp eller næstekærlighed
- 7 | The Master

INTERVIEW

- 8 | Til kamp for åndeligheden

INFORMATION

- 10 | Teolrådet har afholdt valg
- 11 | Tyd et tegn og syng en sang
- 12 | Der kom en mail...
Skriv en boganmeldelse
- 13 | Leder
Klommen: Nyt aftagerpanel på Teologi

KRONIKKEN

- 14 | Kronikken: Islam og ytringsfriheden

ANMELDELSER

- 16 | Justins Dialog med jøden Tryfon
- 17 | Fremtidens danske religionsmodel

REJSEBREV

- 18 | Spreek u Hebreuws?

UNDERHOLDNING

- 19 | Kirkelig fødevarskandale
FigenBladet spørger: Er nødhjælp næstekærlighed?

KALENDER

- 20 | Spændende arrangementer

FIGENBLADET

Redaktionslokale:

Bygn. 1453, lok. 214

Postadresse:

FigenBladet
Institut for Kultur
og Samfund
Jens Chr. Skous Vej 3
8000 Aarhus C

Telefon: 8716 0527

Mail: figenbla@teo.au.dk

REDAKTION PÅ FIGENBLADET NR. 62 | 2013**Ansvarshavende chefredaktør:**

stud.theol. Sophie Lønne Hundebøll sophieloenne@hotmail.com | 60387986

Redaktionschef:

stud.theol. Kirstine Rasmussen efteraarsbarn@gmail.com | 26854750

Redaktionsmedlemmer:

stud.theol. Johanne Nørtoft Thomsen johannenoertoft@hotmail.com
stud.mag. Thomas Hoff thom.h07@gmail.com
stud.theol. Lasse B. Madsen lassebmadsen@hotmail.com
stud.mag. Ninna Maria Kiel Revsbech ninnamkr@gmail.com
stud.theol. Marie Bohn Olsen mariebohnolsen@gmail.com

Redigering af bladet er afsluttet
13. marts 2013

FigenBladet 63 | 2013

Udkommer 19. april 2013

Deadline 8. april 2013

FigenBladet kan ikke tages til
indtægt for holdninger, der
kommer til udtryk på bladets
debatsider. Vi forbeholder os ret
til at forkorte indlæg.

ISSN: 16029976

Kirken - en dødssejler?

ORD | NINNA M. K. REVSBECH

I medierne er der ofte kritik at finde af Den Danske Folkekirke, og problematikkerne om kirkelukninger og manglende fornyelse har især i den seneste tid fyldt i aviserne. Men den er her altså endnu, folkekirken, og noget kunne tyde på, at det ikke står helt så galt til, når alt kommer til alt. I hvert fald kan vi konstatere, at al polemikken omkring kirken ikke er ny snak. *FigenBladet* er kommet i besiddelse af et interview fra 1973 med Erik Revsbech, en ung teologistuderende på Aarhus Universitet, der giver sit bud på folkekirkens fremtid og udfordringer. Han mener, at folkekirken er en

»dødssejler, der har mistet kontakten med størstedelen af sin menighed, fordi den er størknet i århundred-gamle dogmer og ceremonier.« I dag, 30 år senere, beder vi kandidat-studerende på Teologi, Simon Emil Koefoed, om hans holdning. Han mener ikke, at vi bør være så urolige for fremtidens folkekirke. »Jeg mener ikke, kirken er ved at gå i stå. Den har altid udviklet sig og samtidig stået fast i traditionen.« Dødssejler eller

GRAFIK | SOPHIE L. HUNDEBØLL

ikke – kirken er ovenvande endnu, og det er måske godt at huske, når de næste historier om nye kirkelukninger og manglende fornyelse dukker op i medierne.

The Simpsons sagsøgt for blasfemi

ORD | KIRSTINE RASMUSSEN

Den populære amerikanske animationsserie om den gul-hudede familien Simpson vises på tv-kanaler verden over. I Tyrkiet er serien blevet vist af tv-selskabet CNBC-e, men især ét afsnit faldt ikke i den tyrkiske statslige radio- og tv-observatør RTUK's smag. Det omtalte afsnit, som observatøren

fundt blasfemisk, viser en scene, hvor djævelen giver Gud ordre på at lave ham en kop kaffe. RTUK valgte at sagsøge tv-selskabet for visningen med et krav på 53.000 tyrkiske lira, som svarer til omtrent 170.000 danske kroner. Sekulære kritikere hævder, at flere islamiske organisationer og det islamisk funderede parti, AK-Parti, som

blandet andet Tyrkiets premierminister tilhører, forsøger at gøre islamiske værdier og holdninger gældende flere steder i samfundet. Kritikerne mener, at sagsøgningen skal ses som tegn på dette. The Simpsons har også tidligere vakt forargelse i lande som Kina, Venezuela og Rusland – og Vatikanet.

Gudløs ed for luftkadetter

FOTO | DANIEL R. LANGGAARD

ORD | JOHANNE NØRTOFT THOMSEN

Britiske luftkadetter skal, inden de kan påbegynde arbejdet i Storbritanniens

luftkorps, aflægge en ed. Indtil i år har løftet indebåret, at edsaflæggeren svor på "at være en god borger og at gøre sin pligt over for Gud, dronningen, sit land og sit flag." Grundet en kampagne anført af British Humanist Organization, kan der dog fra i år aflægges en ikke-religiøs ed, skriver Kristeligt Dagblad. Årsagen til den ikke-religiøse ed er, at der i Storbritannien er over to tredjedele af de unge, som ikke har noget religiøst

tilhørsforhold. Der efterlystes derfor et alternativ til den oprindelige ed, og samtidig blev der argumenteret for, at hvis ønsket om en alternativ ed ikke blev efterkommet, ville det være en krænkelse af fundamentale friheds- og lighedsrettigheder, idet den oprindelige ed indebærer en ekskludering af unge, der ikke har et religiøst tilhørsforhold. Der arbejdes nu på, om der også skal laves et ikke-religiøst alternativ til eden i de andre militære uddannelser.

Teologi for folket

Området omkring Domkirken i Aarhus Midtby omdannes d. 5.- 6. april til et slaraffenland af pilgrimsture, gudstjenester og spændende debatter, når der i 24 timer er teologi på tapetet til Teologiens Døgn.

ORD | JOHANNE NØRTOFT THOMSEN
Teologiens Døgn fandt sted for første gang i 2012. Opbakningen var overvældende, og derfor er der i år sat større sejl til for at gøre døgnnet endnu mere indbydende og bredt. Der tilbydes blandt andet 24 timers salmesang, teologisk byvandring, Kierkegaard-comedy-show og foredrag for enhver smag. Én af folkene bag foretagenet er Peter Lodberg, dr. theol. og uddannelsesleder på Teologi ved Aarhus Universitet. Idéen stammer fra en svensk teologifestival, og den udfordring, det var at lave et helt døgn med formidling af teologi i byrummet, var så spændende, at Peter Lodberg ikke kunne slippe den igen. Han kontaktede derfor Poul Henning Bartholin, domprovst i Aarhus og tilknyttet Domkirken, for at realisere projektet.

NED FRA BJERGET

Hele grundtanken med Teologiens Døgn er at bringe det akademiske fag teologi ud til menigmand og vise, hvorfor netop teologi er så vigtigt og spændende et fag. Poul Henning Bartholin forklarer: »Tanken er at vække en større interesse for teologi og vise, at et samfund som det danske ikke kan klare sig uden de diskussioner, der ligger indenfor det teologiske område« siger han og fortsætter: »Jeg synes, det er vigtigt at understrege, at vi ikke er ude i et kirkeligt ærinde eller for at forkynde, men at ærindet er videnskabeligt og at vise, at der ikke kræves en kirkelig relation

for at interessere sig for de debatter og problemstillinger, der er inden for teologien som videnskab,« siger Poul Henning Bartholin og tilføjer, at det er alment menneskeligt

at interessere sig for det yderste i tilværelsen, og at teologi indeholder elementer fra både psykologi og filosofi.« Peter Lodberg følger op: »Fordybelse i teologien skaber bedre forståelse for samtiden. Teologi siger både noget om etik, kultur, samfundets opbygning og det multikulturelle. Derfor vil det være muligt at opnå en dybere forståelse for disse områder gennem den teologiske videnskab.«

FRA GUDSTJENESTE TIL PUBQUIZ

Programmet for Teologiens Døgn afspejler arrangørenes hensigt, som er at gøre arrangementet spændende for alle aldersgrupper. Der er noget for enhver smag fra gudstjeneste til pubquiz, og udvidelsen af programmet

har i høj grad kunnet lade sig gøre på grund af den store interesse, der har været i afholdelsen af døgnnet. »Sidste år, som var første år, vi forsøgte at afholde Teologiens Døgn, var der et overvældende fremmøde til de forskellige arrangementer i døgnnet. Og til vores store glæde er der i år især mange studerende, der har meldt sig på banen og hjulpet til med at gøre døgnnet endnu mere facetfyldt,« fortæller Peter Lodberg og fortsætter: »Selvfølgelig ligger der også et rekrutteringsaspekt i det. Vi kan komme ind under huden på potentielle nye studerende på denne måde. Grundet den store opbakning, har vi nu planlagt at holde Teologiens Døgn de næste fem år. Så må vi se, hvor det bærer os hen.« fortæller Peter Lodberg. Teologiens Døgn er med bagmændenes egne ord et spændende arrangement at være med til, fordi det er unikt og anderledes i forhold til andre arrangementer. Teologi indgår ellers ikke i særlig mange formidlingsammenhænge i samfundet, og arrangementet er et forsøg på at gøre det faglige lidt lettere og mere alment.

Programmet for Teologiens Døgn har noget for enhver smag - fra gudstjeneste til pubquiz. Arrangementet finder sted d. 5.-6. april.

FOTO | TEOLOGIENS DØGN

Pavelig abdicering

Pave Benedikt XVI er nu pave emeritus. Efter knap syv år i embedet, trådte Hans Hellighed tilbage som den første pave i 700 år og overraskede således både den ganske kristenhed og verdslighed. FigenBladet undersøger sagen sammen med Ph.d. Theol. og forskningsassistent på Teologi ved Aarhus Universitet, Jakob Egeris Thorsen.

FOTO | PRIVAT

Efter knap syv år i embedet trådte Hans Hellighed Pave Benedikt XVI tilbage som den første pave i 700 år.

ORD | SOPHIE LØNNE HUNDEBØLL
Reaktionerne i den katolske kirke har ifølge Jakob Egeris Thorsen været en blanding af sorg og lettelse, efter Pave Benedikt XVI d. 11. februar bekendtgjorde sin afgang og sytten dage senere forlod Vatikanet: »Mange sørger, både fordi pavens afgang jo er trist, nogle opfatter den også som et brud på traditionen, og fordi overgangsfasen skaber en del usikkerhed,« siger Jakob Egeris Thorsen og fortsætter: »Til gengæld hersker der også en vis lettelse, fordi den katolske kirke i løbet af de seneste år har været præget af skandaler og pædofilisager, og de sager er desværre også kommet til at klæbe til paven. Mange håber derfor, at der med en ny pave også kan komme en ny begyndelse på den front.«

MULIGHED FOR NY PRAKSIS

Diverse spekulationer og konspirations-teorier om årsagen til pavens afgang fulgte hurtigt efter nyheden. Jakob Egeris Thorsen giver sit eget bud på, hvorfor paven går af: »Jeg tror

personligt, at han træder tilbage på grund af sine helbredsproblemer, og så tror jeg, at han er stødt mere på grund i Vatikanets bureaukrati, end han havde regnet med,« siger Jakob Egeris Thorsen og understreger: »Paven har flere gange sagt, at hvis hans helbred svigtede, og han ikke længere havde de åndelige kræfter, ville han træde tilbage, så på den måde er nyheden egentlig ikke en overraskelse.« Det er ikke sket i 700 år, at en pave er trådt tilbage. At Benedikt XVI valgte at abdicere, betragter Jakob Egeris Thorsen derfor som mulig grobund for en ny praksis: »At paven er trådt tilbage kan tolkes positivt, fordi muligheden for at træde tilbage nu eksisterer, hvis paven fysisk eller åndeligt ikke har kræfterne mere. Det negative aspekt er, at den samme mulighed potentielt kan lægge pres på en fremtidig pave i forhold til at skulle leve op til popularitets- og effektivitetsparametre.« Jakob Egeris Thorsen tilføjer, at når den nuværende pave emeritus valgte at træde tilbage, har det også noget at gøre med, at han både før og efter sit valg til pave nærmere har betragtet sig selv som lærer end som den store leder.

HVAD FREMTIDEN BRINGER

I skrivende stund vides det stadig ikke, hvem den nye pave bliver. At et flertal af de danske teologer håber på, at den nye pave bliver mere liberal, end den gamle, er nok ikke et fejlskøn. Folkekirkeprotestanterne kan dog ifølge Jakob

Egeris Thorsen godt slå koldt vand i blodet: »Der findes slet ikke en pendant til den liberale lutherdom i katolicismen; den katolske kirke har ingen interesse i splittende læremæssige spørgsmål om kvindelige præster eller velsignelse af homoseksuelle par. En mere liberal pave ville altså blot betyde en mere moderat konservativ pave,« vurderer Jakob Egeris Thorsen og påpeger, at de problematikker, som de protestantiske, vestlige teologer finder interessante, ikke optager flertallet af verdens katolikker, der har fokus på helt andre spørgsmål som fattigdom, religionsfrihed og -forfølgelse. Derfor tror Jakob Egeris Thorsen heller ikke, at der vil ske den store udvikling i den økumeniske dialog med de lutherske kirker: »Den katolske kirke er for tiden orienteret meget mod den ortodokse kirke, hvorimod interessen for den mellemkirkelige dialog med de lutherske kirker daler. Når luthersk praksis fra et katolsk synspunkt bliver uortodoks, for eksempel når nogle lutherske kirker åbner op for vielse af homoseksuelle, ser den katolske ledelse ingen stor pointe i at tale om de finere dogmatiske spørgsmål.«

»Paven har flere gange sagt, at hvis hans helbred svigtede, og han ikke længere havde de åndelige kræfter, ville han træde tilbage,« udtaler Jakob Egeris Thorsen til FigenBladet.

FOTO | LASSE B. MADSEN

Nødhjælp og næstekærlighed

Folkekirkens Nødhjælps landsindsamling er lige løbet af stablen, og mange danskere har enten samlet ind eller bidraget. Nødhjælpsorganisationens kristne vision om næstekærlighed puster til den gamle teologiske problemstilling om, hvorvidt mennesket aktivt evner 'at elske sin næste'. FigenBladet ser nærmere på sagen.

ORD | THOMAS HOFF

På hjemmesiden for danske hjælpeorganisationer beskrives Folkekirkens Nødhjælp som 'en nødhjælpsorganisation udsprunget fra et kristent miljø og med kristne visioner som næstekærlighed og mottoet "et liv før døden"'. Sammenkoblingen mellem humanitært arbejde og næstekærlighed vinder ikke genklang i alle teologiske kredse. Således har den tidehvervske fløj fra begyndelsen betonet en vis skepsis over for, hvad der driver mennesket til at handle godt. Tidligere redaktør af Tidehverv, sognepræst og forhenværende medlem af folketinget for Dansk Folkeparti Søren Krarup udtalte således i 2005 til *Berlingske*: »Vor næste er altid

den nærmeste her og nu, og det vil sige, at det er aldrig nogle tusindtal - endsige milliontal. Men det betyder selvfølgelig da ikke, at man ikke hjælper, hvor ulykken er indtruffet. Man skal bare ikke forfalske sin hjælp ved at give den et eller andet kristeligt udtryk.«

IKKE ET NYT FÆNOMEN

I følge ph.d.-studerende i systematisk teologi ved Aarhus Universitet Bjørn Rabjerg er den gængse sammenkobling mellem næstekærlighed og filantropi ikke et nyligt opstået fænomen, men er kommet til udtryk på forskellig vis gennem dansk kirkehistorie: »Man kan betragte den indremissionske splittelse i slutningen af 1800-tallet mellem landmissionen, der fokuserede på forkyndelsen, og bymissionen i København, der også påtog sig et socialt ansvar i form af fattighjælp og oprettelse af suppekøkkener, som et tidligere eksempel på denne tendens. Det sociale ansvar påtog man sig netop ud fra tanken om, at det var del af det at være en god kristen«, udtaler han til *FigenBladet*. Herfra afgrænsede det tidehvervske synspunkt sig allerede i tidsskriftets gryende fase, og Bjørn Rabjerg forklarer i den sammenhæng: »Den tidehvervske holdning, der typisk grunder i en overbevisning om, at man ikke skal bryste sig af næstekærlighed, er vokset ud af det 20. århundredes skepsis over for, at mennesket skulle være et næstekærligt, empatisk væsen. Mere specifikt var det erfaringerne fra første verdenskrig, der satte kritikken af mennesket som et næstekærligt væsen igang.«

PROJEKT NØDHJÆLP

Ansatte ved Folkekirkens Nødhjælp har mærket til de spændinger, der kan opstå, når et velgørenhedsengagement er funderet i et kristent værdisæt. Leder for Telemarketing hos Folkekirkens Nødhjælp Anders Clausen har i sit arbejde løbende erfaret, at organisationen omhyggeligt har måttet diskutere kampagneføringen i forbindelse med landsindsamlingerne: »Kampagnen, der i 2011 førtes under parolen 'Bliv-søndagens-helt' vakte røre i det kristne bagland, som leder indsamlingen. Vi fik løbende henvendelser fra folk, der tog anstød af den tanke, at man skulle belønnes for at yde en god gerning«, udtaler han til *FigenBladet*. »Det blev ikke eksplicit udtrykt, at konceptet forbrød sig mod en kristen næstekærlighedsforståelse, selvom det kan tolkes sådan. Måske er det snarere en grundlæggende kulturkristen opfattelse, at man i Danmark ikke bør belønnes for at yde velgørende gerninger, men bør udøve dem som en selvfølge.« Når velgørenhedsorganisationer oplever en massiv støtte fra mennesker over alt i den vestlige verden, mener Bjørn Rabjerg, at det filantropiske engagement kan bunde i, at mennesket er drevet af projekt-tænkning: »Mennesket involverer sig i projekter og finder mening i at gennemføre dem. Det kan være en mulig forklaring på, hvorfor mange bidrager til og arbejder for nødhjælp.« Om nødhjælpsarbejde er et udtryk for næstekærlighed forbliver et fortolknings spørgsmål ifølge Bjørn Rabjerg: »Er næstekærlighed en smagsdom, vi sætter på folk, der gør noget, vi som enkeltindivider eller samfund finder prisværdigt, eller betyder det en menneskelig, immanent evne til at elske andre mennesker og handle på baggrund af det?«

FOTO | FOLKEKIRKENS NØDHJÆLP

På hjemmesiden for danske hjælpeorganisationer beskrives Folkekirkens Nødhjælp som 'en nødhjælpsorganisation udsprunget fra et kristent miljø og med kristne visioner som næstekærlighed og mottoet "et liv før døden"'

The Master - Fakta eller fiktion?

ORD | NINNA M. K. REVSBECH

Den anmelderroste og stærkt omdiskuterede film *The Master* omhandler den nyreligiøse sekt kaldet "The Cause", hvis oprindelse og historie udspiller sig i efterkrigstidens USA. Sektens karismatiske leder, Lancaster Dodd, minder både af personlighed og udseende påfaldende meget om L. Ron Hubbard, grundlæggeren af Scientology. Filmens instruktør, Paul Thomas Anderson, udtaler da også til *The Guardian*, at "The Master" er stærkt inspireret af Scientologys historie.

Det kan undre, at Paul Thomas Anderson har povet sig ud i at skabe en film, hvis historie i den grader bringer mindelser om Scientologys, og hvor fremstillingen langt fra synes positiv. Det kan være svært for tilskueren at fatte umiddelbar sympati med lederen og hans tilhængere, som i mødet med den stærkt alkoholiserede krisveteran, Freddie Quell, udnytter hans livssituation og får ham til at agere forsøgskanin for Lancaster Dodds nye metoder.

NØGTERN FREMSTILLING

Tidligere AC-fuldmægtig ved Aarhus Universitet, cand.theol. Ph.D. René Dybdal Pedersen, fortæller til *FigenBladet* at en sådan fremstilling af en ny religion langt fra er atypisk: »Fra et religionssociologisk perspektiv betragtet er denne fremstilling af en karismatisk leder som Lancaster Dodd meget nøgtern. En typisk nyreligiøs leder besidder stor autoritet og fungerer samtidig som vejviser for tilhængerne. Derfor vil tilhængerne ofte vende hændelser til noget positivt frem for noget negativt,« forklarer René Dybdal. Historien om den nyreligiøse kult kan for en dansker måske synes meget overvældende og særligt sektens metoder som det rene hjernevask. Men ifølge René Dybdal Pedersen er tilgangen til religiøsitet i USA en helt anden end herhjemme: »Hvor Scientology i Danmark kan virke næsten skræmmende for os, så adskiller den form for religiøsitet i USA sig ikke særligt fra de mange andre nye religioner,« udtaler han til *FigenBladet*.

EMPATI ELLER EGENNYTTE

Om mennesket overhovedet er et empatisk væsen, er et klassisk filosofisk problem, der ifølge Bjørn Rabjerg kan tages op, når diskussionen angår velgørhedsarbejde med grund i et kristent værdisæt. Det er et filosofisk spørgsmål, der nu om dage tilmed kan få ramme inden for den moderne kognitionsforskning. Bjørn Rabjerg uddyber: »Studiet af hjerneceller under navnet spejlneuroner kan være ramme for diskussionen om mennesket som et empatisk væsen. Det, at mennesket biologisk via nerveimpulser kan identificere sig med og føle andres lidelse, vil nogen måske hævde, er belæg for en iboende empatisk karakter ved mennesket«, fortæller han og tilføjer: »I samme omgang kan studiet af spejlneuroner dog også være bevæggrund for at hævde det modsatte - at mennesket udelukkende er egennyttigt - idet den biologiske evne til at sætte sig i andres sted skaber ubehag hos den enkelte selv, og at forsøget på at hjælpe andre dermed handler om at slippe af med sit eget ubehag. Med andre ord hjælper man andre for at hjælpe sig selv.«

KAMPAGNER MED NERVE

Hos Folkekirkens Nødhjælp mener Anders Clausen dog, at man har taget ved lære af reaktionerne oven på kampagnen i 2011, og måske af den grund er kampagneplakaten for landsindsamlingen, der løb af stablen den 10. marts i år,

FOTO | MEDIAFDELINGEN MOESGAARD

Ifølge Bjørn Rabjerg kan filantropisk engagement bunde i, at mennesket er drevet af projektænkning.

på mange måder et modstykke til foregående kampagner. Kampagnen viser et barn med sin mor under overskriften 'Ingen mor skal se sit barn dø af sult'. Herom fortæller Anders Clausen afslutningsvist: »Nogen vil kalde det følellesporno. Det har ihvertfald en anden emotionel appel end kampagnen fra 2011, og det berører ikke et kristent eller kulturkristent værdisæt på samme måde som tidligere.« Diskussionen om, hvorvidt velgørhedsarbejde kan forenes med et kristent værdisæt, og hvordan det i så fald bør gøres, virker dog ikke til at blive uaktuel foreløbig, så det er nok ikke sidste gang, Folkekirkens Nødhjælp støder på reaktioner fra de kirkelige fløje.

Til kamp for åndeligheden

Teolog, journalist, debattør og katolik Iben Thranholm er kvinde med en mission. Hun vil styrke åndeligheden i Danmark, og forsøger med sin skarpe kritik af sekularismen at påpege det nedbrydende i menneskets udsmidning af Gud. FigenBladet har taget en snak med Iben Thranholm om hendes vej til Gud og den åndelighed, som hun mener, vi har mistet.

ORD | KIRSTINE RASMUSSEN

For Iben Thranholm sneg teologien sig ind af bagdøren. Da førsteprioriteten filmvidenskab ikke blev en realitet, så åbnede porten på Det Teologiske Fakultet i København sig i stedet, og det skulle vise sig at være det helt rigtige: »Jeg gav teologien en chance, og jeg havde ikke gået på teologi mere end en måned, før jeg blev virkelig glad for det. Det tiltalte mig, at det var så nuanceret et studie, hvor jeg både fik indsigt i teologi og historie, sprog og kultur. Jeg forstod, at der var mulighed for at forstå sin verden gennem teologien, så jeg besluttede at blive på studiet.« Iben Thranholm blev ikke præst, for i specialeskrivningen gik det op for hende, at de teologiske emner kunne formidles videre i jobbet som journalist. »Mange af de emner, som vi beskæftigede os med, var jo vigtige for alle mennesker, og jeg fik en trang til at formidle mit felt mere bredt,« forklarer hun.

DEBATTØR FRA BARNSBEN

Iben Thranholm voksede op i Viborg med kristne forældre, som kom i Viborg Domkirke. Hendes far var optaget af teologiske emner, og han lagde ofte avisudklip på hendes skrivebord, som hun kunne tage stilling til og efterfølgende debattere med ham. Derved var fundamentet lagt for den i dag i dagspressen ivrige debattør: »Min far ville selv gerne have været debattør, men grundet mine forældres butik i Viborg, mente min mor, det ville være en dårlig idé for økonomien. I stedet påvirkede han mig til at gå i den retning.« Det var dog ikke kun faderens ambitioner, som fik Iben Thranholm op af stolen. »Mens jeg gik på barsel med min søn, blev jeg kontaktet af Politiken, som tilbød mig at skrive prædikenanmeldelser, som dengang var en del af debatsektionen. De ville prøve at se ind i kirkens rum, og det gjorde

de så med min hjælp. Det blev lidt af en øjenåbner for mig. Præsterne var så virkelighedsforskrækkede, og det mener jeg ikke er helt tilfældigt, fordi man på teologistudiet kun lærer at arbejde ud fra tankeøvelse,« forklarer hun. Med afsæt i arbejdet på Politiken begynder Iben Thranholm at se, at andre kirker havde en mere virkelighedsnær tilgang til teologien: »I mange frikirker og i den katolske kirke, som jeg også besøgte, turde man godt gå med evangeliet ind i virkeligheden.«

GUDS INVITATION

Ifølge Iben Thranholm selv lå det ikke i kortene, at hun skulle konvertere til katolicismen: »I skolen lærte jeg, at den sande kristendom først kom til verden i år 1536, og på teologistudiet gjorde man sig nærmere lystig over katolikkerne og deres pave.« Iben Thranholm følte sig ikke åndeligt mættet og ville gerne have en erfaring af den levende Gud. Guds nærvær fandt hun i den katolske kirke og specielt i sakramenterne: »Jeg ville erfare Gud, og jeg oplevede, at når jeg satte mig ind i en katolsk kirke, var det som om, Gud var nær. En følelse, som jeg ikke havde i lutherske kirker. Jeg fandt ud af, at det skyldtes tabernaklet, altså alterskabet med det indviede nadverbrød, som står i kirken. Det var simpelthen Kristi nærvær, jeg mærkede,« fortæller Iben Thranholm, som selv mener, at konverteringen er sket som et samarbejde mellem hende og Gud: »Det var ikke frugten af min anstrengelse, men Guds invitation, som fik mig til at slå øjnene op. Jeg tror, det var Guds visdom, som pegede på de ting, jeg søgte. Min opgave var at svare.«

TRADITIONENS VÆRDI

At en uddannet kvindelig teolog ønsker at være en del af en kirke, som ikke accepterer kvindelige præster, kan virke bemærkelsesværdigt, men Iben

Thranholm mener ikke, at hendes kald var til præsteembedet og ser endvidere ikke noget problem i, at den katolske kirke ikke ordinerer kvindelige præster. »Kvinder har en stor rolle at spille i den katolske kirke, men traditionen giver ikke mandat til at ordinere kvindelige præster. Hvis man gjorde det, ville det være et overgreb,« argumenterer hun og uddyber: »Kønnene er ligestillede i Guds øjne, men vi er forskellige, og hvis man ønsker kvindelige præster, må man søge en anden kirke med en anden teologi, for det skal ikke laves om. Demokratiet er ikke guddommeligt, og derfor synes jeg ikke, at man skal presse det ned over kirken. Kirken skal turde stå fast.«

KIRKEN SOM MODKULTUR

Den katolske kirke står over for en række udfordringer. For hvordan skal kirken adressere en moderne verden, som har en anden opfattelse af, hvordan mennesket skal etablere sig i livet? Iben Thranholm mener, at det er her kulturkampen skal stå: »Det er specielt på de moralske områder og især seksualmoralen med emner som homoseksualitet, abort og prævention, at kampen skal kæmpes,« siger hun og forklarer, at hun ser to muligheder for kirkens fremtid: »En del af den katolske kirke mener, at kirken skal blive bedre til at agere modkultur. I denne del af kirken synes man, at den måde, hvorpå mennesket udfolder sig i det moderne samfund, ikke er til dets eget bedste. En anden del af kirken er eksponent for den holdning, at kirken skal være mere liberal og følge tidsånden. Denne del af kirken findes først og fremmest i Europa, hvor man syd for ækvator er af den modsatte holdning.« Iben Thranholm er dog slet ikke i tvivl om, hvad hun selv slår til lyd for. »Jeg ser så megen menneskelig lidelse i det moderne samfund på trods af økonomisk vækst. Jeg tror, at stress ofte ikke handler om for meget

arbejde, men om mangel på mening. Mennesker bliver ikke lykkeligere af friheden, og derfor skal kirken være meget bedre til at være modkultur,« forklarer hun.

MISSION ÅNDELIGHED

Europa kan ikke længere siges at være en kristen kultur. Den er nærmere antikristen, mener Iben Thranholm, og hun spår en skræmmende fremtid for den vestlige verden: »Når kristendommen er forsvundet helt fra Europa, så tror jeg også, vi forsvinder som kultur. Det handler om, at vi har smidt vores åndelige fundament væk.« Af denne grund har Iben Thranholm

gjort det til sin mission at få folk til at indse, at de skal vågne op: »I mit debattørvirke fortæller jeg om mine egne erfaringer. Jeg føler, at jeg kan pege på, at vores samfund ikke er så lykkeligt, som vi går og bilder os selv ind. Det er ikke på baggrund af min teologiske uddannelse, for hvad jeg lærte der, ser jeg ikke som en sandhed i dag,« forklarer Iben Thranholm og uddyber: »Mennesket er først og fremmest et åndeligt væsen. Vi er ikke biologiske væsener, der har en åndelig erfaring, men åndelige væsener, der har en jordisk biologisk erfaring. Derfor skal vi have åndelig føde. Ellers må vi udfylde den tomhed, der opstår, hvis

sulten ikke stilles, med noget andet, som for eksempel kunne være rusmidler. Det, mener jeg, er destruktivt.« Iben Thranholm afviser dog ikke helt, at der stadig kan være håb for Europa: »Jeg tror på mirakler, og det er, hvad der skal ske, for at det kan blive godt igen.«

FOTO | HANS NØRKAER

»Jeg tror, at stress ofte ikke handler om for meget arbejde, men om mangel på mening. Mennesker bliver ikke lykkeligere af friheden, og derfor skal kirken være meget bedre til at være modkultur.«

Teolrådet har afholdt valg

- ny ledelse er klar

Onsdag den 27/2 afholdt Teolrådet på Aarhus universitet sit årlige valg.

I Teolrådet har vi netop afholdt valg - både til formandsposten og til selve rådet. Til rådet stillede Elizabeth Fonsmark og Henrik Hjortshøj Jacobsen op og begge blev de valgt. Selv stillede jeg op som formand eftersom den tidligere formand Jens ikke længere ønskede at besidde den post. Jeg blev valgt, og jeg vil nu sammen med resten af rådet arbejde på at styrke rådets position overfor ledelsen samt engagement i det daglige liv. Vi har organiseret os således, at Elizabeth overtager næstformandsposten, og Henrik overtager Kasserer/ sekretærposten. Vi regner med, at denne nye ledelse vil kunne styrke rådet.

Vi går nu i gang med at udarbejde en arbejdsplan for rådet for de næste to semestre samt en drejebog for rådets udvikling. Arbejdsplanen vil komme til at indeholde tiltag på følgende områder:

- En styrkelse af studenterdemokratiet på Teologi
- En række sociale initiativer i samarbejde med studiets ledelse og de øvrige foreninger
- En række faglige initiativer - både kernefaglige og tværfaglige
- En udvidelse af samarbejdet med det øvrige studenterdemokrati - herunder en styrkelse af Teolrådets position over for ARTSrådet og Studenterrådet.

Vi vil i den nye ledelse dermed forsøge at gøre det teologiske studie til et af de bedst socialt fungerende, samt sørge for at den enkelte studerende sikres indflydelse i alle de sager, hvor det handler om det teologiske studies og de teologistuderendes ve og vel.

Alle møder vil fortsat være åbne, og vi håber, at alle med interesse vil dukke op. Møderne annonceres på vores facebookprofil "Teolrådet på Aarhus universitet" og på vores facebookside "Teolrådet - intet kommer af intet".

Vi kan desuden stadig kontaktes på mail "teolradet@gmail.com" og på min personlige mail "simonjylov@hotmail.com".

Vi glæder os til et nyt år sammen med jer

Simon Jylov - Formand

Tyd et tegn og syng en sang

Byzantinsk kirkesang. Alene ordene klinger fremmed og støvet. Som noget fra en fjern fortid. Det er det også. Den byzantinske kirkesang var den øst-romerske kirkes musik, som den blev udviklet fra senantikken og frem til det byzantinske riges fald i 1453, og som er videreført i dele af den ortodokse kirkesang i dag.

FOTO | MEDIAFDELINGEN MOESGAARD

AF CAND.THEOL., PH.D.-STUD.
UFFE HOLMSGAARD ERIKSEN

Den nærmeste parallel til byzantinsk kirkesang er den vest-romerske, katolske kirkes gregorianske sang. Modsat den tidlige gregorianske sang, der er enstemmig, gør den byzantinske kirkesang brug af såkaldte 'droner', som er lange toner, der ligger under melodien, som derudover er enstemmig. Desuden finder man toner i melodierne, som for vores vestlige ører lyder skæve og falske. Hvis man lytter til f.eks. græsk- eller arabisk-ortodoks kirkesang i dag, så lyder det meget orientalsk. Der har simpelt hen i mange århundreder været et andet tonesprog i øst, som ikke blev 'renset' som den vestlige musik med J.S. Bachs veltemperede stemning.

HISTORISK SANG

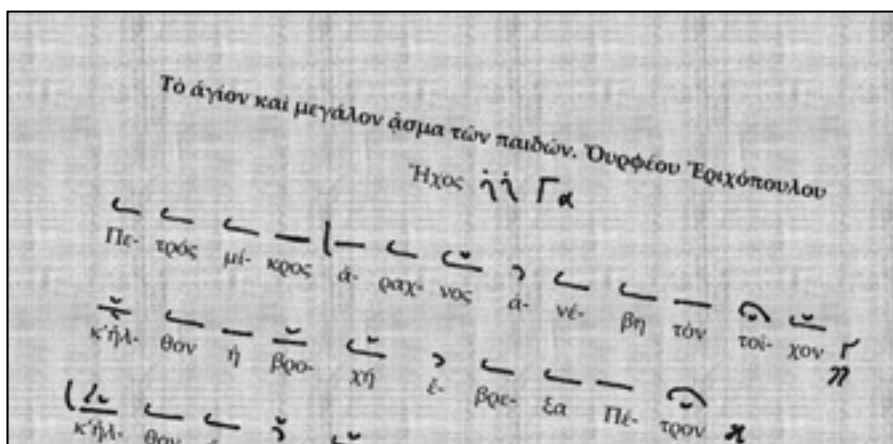
Som sagt kan man høre ekkoer af den byzantinske kirkesang i f.eks. græsk-ortodokse kirker i dag. Selvom nogle græske forskere har hævdet, at sangen lyder på samme måde i dag, som den gjorde for 1000 år siden, så er det meget vanskeligt at bevise. Byzantinerne begyndte at skrive melodier ned til den store skat af hymner fra ca. 900-tallet. Men det er først fra ca. 1150, at det

er muligt sådan nogenlunde at tyde de tegn, neumer, som melodierne er noteret med. Modsat det femlinjede nodesystem, de fleste kender, hvor en linje eller et mellemrum betegner én bestemt tone, f.eks. et e på nederste linje i g-nøglen, så er neumerne i den byzantinske kirkesang tegn, der indikerer, hvor mange toner man skal gå op eller ned i forhold til den forudgående tone/neume. Et tegn kan således betyde 'syng samme tone som før', et andet 'gå en tone op', eller et tredje 'spring fire toner ned'. Det er ikke let at læse, slet ikke den byzantinske kirkesang, som findes i manuskripter fra ca. 1150-1800. I 1821 blev neume-systemet revideret og gjort mere præcist, det er lettere at læse, og det kan med nogenlunde nøjagtighed omskrives til femlinjede noder. Derudover kan man høre, hvordan det lyder, når neumerne bliver omdannet til sang i ortodokse kirker verden over hver eneste dag til tidebønner og gudstjenester. Et eksempel på moderne notation er givet i billedet.

OPLEV MODERNE BYZANTINSKE HYMNER

I de senere år har især ensemblet Cappella Romana med den fremmeste ekspert i byzantinsk kirkesang,

Alexander Lingas, i spidsen, gjort meget for at revitalisere den gamle kirkesang og give bud på, hvordan den kunne have lydt. Der findes flere videoer med dem på youtube, og man kan læse mere på deres hjemmeside. Senest har de sunget i et koncerthus, hvor man digitalt har genskabt den enorme akustik i Hagia Sofia kirken i Istanbul, den kirke, der engang var hovedcentrum for byzantinsk kirkesang. Man kan også slå et smut forbi Aarhus Domkirke til Teologiens Døgn, fredag d. 5. april kl. 23.00, hvor en gruppe teologistuderende og overtegnede vil synge nogle byzantinske hymner, dog i den 'moderne' udgave. Til en midnatsgudstjeneste vil vi prøve at blande byzantinsk kirkesang med nordiske folketoner og gregorianske hymner. Byzantinske og gregorianske melodier har en del tilfælles, mens den nordiske folketone minder om den byzantinske derved, at man kan høre skæve toner og brug af droner. Det bliver spændende at høre, hvordan de tre elementer blander sammen i domkirkens fabelagtige akustik.

En kendt og elsket børnesang noteret i moderne byzantinsk notation.

DER KOM EN MAIL...

Kære FigenBladsredaktører

Her kommer en vaskeægte nyhed, der mindst afkræver fotograf og store typer.

Her kommer de kolde facts:

Det er 13. marts (jf. første linje i Løgneren).

På taget over indgangen til Teologi ligger en død fugl. Ikke hvilket som helst afsjælet fjerkræ, men en skovsneppe. Tilfældigt? Mon?

På 4. sal har vi hele dagen forsøgt at afbøde enhver umiddelbar tilbøjelighed til at søge en naturlig forklaring. (Og David Bugge har sjældent været lykkeligere.)

FigenBladet har modtaget en mail om en skovsneppes foruroligende dødsfald. Det er dog ikke den døde fugl, som her er portrætteret.

Flere spørgsmål tordner sig op:

- 1) Hvordan er den kommet af dage? Er den fløjet mod ruden eller faldet ned senkrecht von oben? Eller er den måske blevet skudt?
- 2) Den sidste mulighed rejser et følgespørgsmål. Sneppen har nemlig ligget på taget allerede fra i mandags, måske endda længere. Er den derfor blevet skudt før sneppejagten er gået ind? Er det måske en teologistuderende, der er skyldig, fordi 3. søndag i fasten ikke falder på 13. marts som i Løgneren, og derfor har indledt sneppejagten for tidligt?
- 3) Og hvis den er skudt, er det så den første sneppe, vedkommende har skudt?
- 4) Og hvis det er det, har vedkommende så kysset den i gattet, som David Bugge ikke forsømmer nogen lejlighed til at gøre opmærksom på, man skal?

Disse og mange flere spørgsmål henstår ubesvarede og kalder på en snarrådig reporter.

Bedste hilsen

Bo Holm

INFORMATION

Vil du have en gratis bog?

Anmeld en bog for *FigenBladet* og få bogen gratis!

Bogen skal være en nyudgivelse (helst ikke mere end 1 år gammel) og have faglig relevans.

Kontakt: Figenbla@teo.au.dk

Pladderhumanisme – ja tak!

FigenBladet sætter i dette nummers indblik fokus på nødhjælp. Det udfoldes, hvorledes forskellige teologiske standpunkter udfordrer spørgsmålet om næstekærlighed i forhold til nødhjælp.

Jeg mener, at nødhjælp har sin berettigelse – ikke mindst på grund af næstekærlighedsbuddet. For mig er næsten mindst lige så meget krøblingen, som fik sprængt sit ben af i borgerkrigen i Angola, som det er min venlige nabo, Isak. Jeg mener ikke, vi kan sidde overhørig, at der er omkring en milliard mennesker, som sulter i verden, blandt andet på grund af vores kolonisering og yderligere misbrug af et kontinent som for eksempel Afrika. Jeg har i min relativt korte tid på teologi ofte ladet mig udfordre af netop den tidehverske holdning, som kommer til udtryk i Søren Krarups udtalelse fra 2005: »Vor næste er altid den nærmeste her og nu (...).«

Nødhjælp er et relevant emne at diskutere, både fordi vi bruger en relativt stor del af vores skatte kroner på udviklingshjælp, men også fordi vi skylder de ekstremt fattige mennesker at tage stilling. Jeg har respekt for både den ene og den anden position, men så er en stillingtagen også påkrævet.

Jeg vil hermed opfordre til at søge provokationen og diskussionen. Det er interessant og oftest meget udfordrende at tage den op, fordi man tvinges til at se sin egen position i sin modstanders skarpe kritiske lys, og man tvinges til samtidig at se mere nuanceret på tingene end tidligere. Der er mange fora, hvor en sådan diskussion kan opstå. Nogle gange skal man blot opsøge den.

Kirstine Rasmussen

Nyt aftagerpanel på Teologi

AF PETER LODBERG
I forbindelse med etablering af ny struktur på Aarhus Universitet er der blevet oprettet nye aftagerpaneler ved de nye studienævne. Det teologiske Studienævn har netop holdt møde med det nye aftagerpanel på Teologi.

FOTO | MEDIAAFDELINGEN MOESGÅRD

Det teologiske aftagerpanel består af repræsentanter fra institutioner og virksomheder, der ansætter teologer efter kandidatuddannelsen. Folkekirken er repræsenteret i aftagerpanelet med bl.a. 2 biskopper og formanden for Landsforeningen af Menighedsråd. Højskolerne er repræsenteret ved formanden for Højskoleforeningen. Stadig flere teologer bliver ansat i det private erhvervsliv som konsulenter eller personalerådgivere. Derfor har vi også inviteret direktøren for Konsulentfirmaet Etikos til at være med. Endelig er de statslige institutioner repræsenteret ved en chef fra Kulturarvsstyrelsen.

Aftagerpanelet blev på det første møde orienteret om den nye struktur på Aarhus Universitet og præsenteret for de uddannelser, der hører under Det teologiske Studienævn, og planerne om nye uddannelsesinitiativer.

Formålet med aftagerpanelet er at styrke samarbejdet mellem Teologi og arbejdsmarkedet. Der var fra aftagerpanelets medlemmer stor opbakning til at bibeholde en stærk teologisk kernefaglighed. ”På et stadigt mere omskifteligt arbejdsmarked er det vigtigt, at teologerne fortsat kan have en unik faglighed, der forbinder sprog, dyb viden om historie, kulturforståelse, indsigt i kirkelige og religiøse forhold, samt er i stand til at forholde sig til etiske dilemmaer”, blev det fremhævet af flere af aftagerpanelets medlemmer. Samtidig ser aftagerpanelet gode muligheder for, at teologi i den nye struktur kan samarbejde med de øvrige fag på Institut for Kultur og Samfund. ”Det er der jo ikke noget nyt i” sagde én af deltagerne. ”Det nye er, at samarbejdet kan ske i en mere organiseret form”.

Næste møde med aftagerpanelet er i slutningen af oktober.

Islam og ytringsfriheden

Skandalen islam. Lige siden Rushdie-affæren eksploderede med Khomeinis fatwa i 1989 har spørgsmålet om ytringsfrihed været et stadigt mere presserende og omstridt emne i den vestlige offentlighed.

AF THOMAS HOFFMANN

Hvad er ytringsfrihed egentlig? Hvordan er den autoriseret? Hvordan skal den forvaltes et cetera? Hvad der umiddelbart kunne lyde som en ren filosofisk og juridisk diskussion, der primært følger op på en nyere euro-amerikansk tradition, har en flagrant ny komponent: islam og muslimer! Ikke mindst den islam og de muslimer, som indenfor nogle få årtier har fået et (eget)liv i Vesten. Rushdie-affæren er netop en islamisk skandale på grund af hans romans åbenlyse brug af og satire over den islamiske historieskrivnings hjerteblod: Profetens biografi.

YTRINGSFRIHED OG TERROR

For Danmarks vedkommende slog emnet 'ytringsfrihed' decideret over i en katastrofisk fase med Muhammad-tegningerne fra 2005. Siden da – men sandelig også på grund af 9/11 og dansk krigsdeltagelse – har det danske samfund befundet sig i en 'lille' undtagelsestilstand med en omstridt terrorlovgivning og en række såkaldte terrorsager. Flere af sagerne har umiddelbart meget lidt at gøre med ytringsfrihed, men skal snarere ses i sammenhæng med den transnationale militante islamisme

og deres sammenhæng med krigene i Irak og Afghanistan. Andre sager kan til gengæld kun tolkes som sager, der bunder i en spænding mellem ytringsfrihed og islam: først og fremmest mordforsøget på Muhammedtegneren Kurt Westergaard samt de planlagte angreb på Jyllands-Posten og JP/Politikens Hus. Flere af disse sager har ført til hårde domme på ti år og derover. Alene de tegningsrelaterede sager har bon'et ud i over hundrede års fængsel til de dømte. De dømte har også angivet tegningerne som årsag til deres hævnplaner. Sandsynligvis kan det nylige attentatforsøg på Lars Hedegaard også tolkes som islamistisk motiveret, men det må fremtiden vise. Og så har vi end ikke nævnt de udenlandske sager med en klar 'ytringsprofil', f.eks. Theo van Goghs død og selvmordbombere på Stockholms juletravle strøg i 2010. Ved siden af disse konkrete sager finder vi estimater og scenarier. Således skriver PET i deres seneste trusselsvurdering fra 2013: "Udgivelsen af de 12 tegninger af profeten Muhammed [...] og genoptrykningen af tegningerne [...] har været de vigtigste årsager til, at Danmark er blevet udpeget af al-Qaeda og andre militante islamister som et legitimt og højt prioriteret terrormål. [...] Antallet af sager, hvor der er set konkret angrebsplanlægning og/eller angrebsforsøg mod Danmark [...] med baggrund i tegningsagen, er steget i perioden 2010-12." Selvom al-Qaeda og såkaldt ensomme ulve (som f.eks. Loris Doukaiev) rent statistisk sjældent 'lykkes' med deres voldsprojekter (i Vesten) og som regel også har mange andre motiver end blot ytringsfrihed, så føles konsekvensen af deres terror-kampanjer fatalt truende, slet og ret skrækkelige. Hvilket akkurat er terrorens idé (ordet 'terror' kommer fra fransk *terreur* og betyder netop skræk). At (bort)forklare og italesætte denne følelse som offentlig hysteri, politisk

spin, fremmedhad eller islamofobi må betegnes som uvidenhed om almindelige menneskers følelsesliv. For øvrigt kan det diskuteres, hvor følelsesladet folk egentlig reagerer på terrorens sans for det spektakulære og skrækindjagende. Vi fortsætter jo alligevel med at flyve, køre metro og bus verden over. Højesteret, som vel næppe er følelsernes højborg, har ikke desto mindre fundet, "at drab på en person for at have tegnet en af disse tegninger må anses for et forsøg på at skræmme befolkningen, begrænse ytringsfriheden og hindre den offentlige debat."

YTRINGSFRIHEDENS MUSKETER-ED

Det er nærliggende at stille det ubehagelige spørgsmål: er ytringsfriheden som sådan for alvor truet af islam og/eller muslimer? Svaret er umiddelbart 'nej'. Truslen mod ytringsfriheden synes ikke at gælde totalt, men er snarere begrænset til at gælde ytringsfrihed om bestemte islamiske emner, primært Muhammad, Koranen og muslimer (slående nok meget lidt om Gud, som jo er hovedpersonen i den gamle blasfemiparagraf). Men det er så at sige denne djævel i detaljen, som får mange mennesker til udbrude 'alt eller intet!' Hvis ikke man kan udtale sig frit om særlige emner eller skal gøre dette på en særlig høflig eller florumvunden måde (som mere eller mindre udelukker satiren og almindelig dumhed) kan det være lige meget. Med andre ord: en slags ytringsfrihedens musketer-ed. Til gengæld må vi så slå koldt vand i blodet og forstå, at en trussel, ja sågar anslag, mod ytringsfriheden, ikke er det samme som udslættelse – heller ikke selvom magtfulde eller toneangivende organisationer (ikke nødvendigvis islamiske) argumenterer for visse begrænsninger. Enkeltpersoners liv og ytringsfrihed risikerer udslættelse, og den trussel kan ikke fordømmes og tages

alvorligt nok. Hvis disse drabsforsøg er motiveret og legitimeret med henvisning til islam, skal der nogle gevaldige fortolkningsmæssige krumspring til at benægte en kritisk sammenhæng mellem islam og ytringsfrihed. Ord – særligt trusler – skaber det, de nævner. Vi kan også kalde dem talehandlinger. Vi er nødt til at insistere på sammenhængen, uagtet at mange fredelige og lovlige muslimske borgere naturligvis kvier sig ved den sammenhæng, som ofte må føles som *guilt by association*. Men sammenhængen er naturligvis ikke 1:1, men kompleks, dunkel og partiel på samme tid. At vi kvier os, når dét vi tror på, får grusomme konsekvenser (tænk på højre- og venstrefløjens lastekataloger, tænk på samtlige religioner), ændrer ikke, at vi er en del af det. Kald det bare skyldsbevidsthed, når det gælder fortiden. Når det gælder fremtiden, kan vi kalde det for ansvarlighed.

YTRINGSFRIHEDEN I 'DEN ISLAMISKE VERDEN'

Lad os nu skride fra disse 'vestcentriske' betragtninger til den såkaldte islamiske verden, dér hvor muslimer er majoritet og islam den religiøse kapital par excellence. Ytringsfriheden har fået bedre kår end den har haft længe, ikke mindst takket været internettet og satellit-tv. Revolutionerne har ikke overraskende skuffet, men de har ubetvivleligt også åbnet op for en ny og mere respektløs åbenmundethed. Godt for det! Samtidig er situationen sammenlignet med resten af verden virkelig ringe. Regionen Mellemøsten scorer lavest i år. Man behøver blot at konsultere rapporter fra World Press Freedom Index, Freedom House, PEN, Amnesty International – eller man kan læse i avisen. Har det så noget med islam at gøre? Er det ikke bare politik? Jo da, men politikken er i den grad islamiseret – uanset om man er islamist eller sekulær. Ligesom det ikke giver

mening at se bort fra, at disse lande er befolket af mennesker, som i høj grad betoner deres identitet som islamisk – det er atter understreget i opinionsundersøgelser og forskningsprojekter.

COMMANDING RIGHT AND FORBIDDING WRONG

Hvis vi accepterer, at der for nuværende rent faktisk er en prekær sammenhæng, må vi atter stille et ubehageligt spørgsmål: Skyldes det noget særligt islamisk? Nu bliver det lidt indviklet. Den højt estimerede islamforsker Michael Cook har i sin monumentale afhandling *Commanding Right and Forbidding Wrong in Islamic Thought* forsøgt at give et svar. Titlen er afledt af vers fra Koranen (f.eks. 3:104), som også går igen og nuanceres i de talrige og normsættende *hadith*, dvs. udtalelser fra Muhammad. Begrebet har affødt en særdeles prominent pligt lære indenfor den meget veludviklede islamiske deontologi, dvs. den systematiske tænkning om pligt, i denne sammenhæng særligt pligten til at forbyde det forkastelige, *al-munkar*. Ja eventuelt ligefrem at gribe ind overfor det *bi'l-yad*, 'med hånden' som det udtrykkes. Dét er også en etisk diskussion, som vi har i dagens Danmark. Hvis du f.eks. ser et menneske blive udsat for noget forkasteligt, skal du så gribe ind? Eller skal det overlades til staten i form af politiet? Det er også en politisk og moralsk diskussion, som lige nu er meget fremtrædende i forbindelse med militær-humanitær intervention, f.eks. i Bosnien eller Syrien. Grunden til at 'forbyde det forkastelige'-traditionen griber ind i vores forståelse af ytringsfrihed skyldes, at moderne islamiske tænkere energisk har genoptaget netop denne klassiske pligtdoktrin, endda ofte ajourført med moderniteten med det synspunkt at islam i sit væsen rent faktisk tillader ytringsfrihed (eller menneskerettighed, demokrati, ligestilling osv.). Det er

bare meget ofte behæftet med en klausul, som præciserer, at retten til ytringsfrihed gælder retten til "at gøre eller sige gode islamiske ting, ikke dårlige uislamiske ting" (s. 512). Cook er uhyre grundig på sine 700 sider og påviser med sine teologiske kilder og almindelig begivenhedshistorie, at begrebet gennemgående bruges med en puritansk agenda. Ganske vist forbliver det ofte ved de lærdes skolastiske øvelser, men de har gennem tiderne vist et særligt potentiale for at blive aktiveret i voldelige oprør, som er moralsk motiverede. Cook viser, at rabbinisk jødedom og middelalderlig katolicisme har tænkt i lignende pligt-etiske baner. Ligesom vores globaliserede verden også mere og mere ansporer os til moralsk – og i sidste instans militær – intervention. Cook mener altså, at den islamiske historie er en virkningsfuld arv og vover her den hypotese, at den islamiske tradition får sin særlige aktivistisk-militante profil takket være en ældgammel podning mellem det oldarabiske, egalitaristiske, militante stammesamfund (tænk vikinger!) og en nærorientalsk, imperial monoteisme. "Ingen religiøs tradition", skriver Cook, "ejer noget, der ligner den frekvens, med hvilke muslimske lærde linker pligten med jihad" (s. 505-84). Skal vi følge Cook, er moderne muslimer (og muslimske stater!) dybt præget af den puritanske og militante tradition, men også dybt plaget, da de som os andre også har indset og omfavnet senmodernitetens *soft power* af demokrati, individualisme, liberalisme og ytringsfrihed som den nye hegemoni.

Michael Cook.
Commanding Right and Forbidding Wrong in Islamic Thought.
Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

Brugervenlig dialog mellem duellanter

Oversættelsen af Justins Dialog med jøden Tryfon giver et godt indblik i den oldkirkelige strid med den antikke jødedom om arveretten til Det Gamle Testamente og den rette forståelse af samme.

AF STUD. THEOL. JULIUS S. B. HOLST
Justin Martyr (100-165 e. Kr.) er ikke blot oldkirkens største apologet, men introduceres nu også på dansk som den første "rettroende" ekseget. Hvor Justin i sine apologetiske skrifter forsvarer kristendommen over for de filosofiske skoler, er diskussionspartneren i Dialogen den samtidige jødedom, repræsenteret af en vis Tryfon. I skriftets rammefortælling opsøger han Justin og udæsker ham hans mening om Gud i en samtale, der står på over to dage. Emnet er i sagens natur spørgsmålet om, hvorvidt de gammeltestamentlige skrifter forkynder Kristus eller ej.

Dette spørgsmål diskuteres

om sin omvendelse, hvor han i mødet med en olding henvises til profeternes ord om Kristus. Det Gamle Testamente er for Justin først og fremmest "profetiske skrifter", der danner selve fundamentet for kristentroen. Jesu sande og fulde betydning klargøres nemlig først i lyset af Kristus-profetierne. I den eksegetiske duel med Tryfon er Justins udvalgte våben derfor også skriftbeviset, der netop skal godtgøre, at de profetiske løfter virkelig er blevet opfyldt i Jesu liv og gerning. I den forbindelse bliver læseren vidne til en polemik om den rette bibeltekst. Justin tager Septuaginta i forsvar som den sande og oprindelige tekst i modsætning til de vildledende hebraiske tekstudgaver.

indgående og langsommeligt, og ved bogens slutning forekommer det én, at Justin har an- og endevendt snart sagt hver en side af den hellige skrift i sin argumentation. Til gengæld giver denne omhyggelighed læseren et så meget desto bedre indtryk af den eksegetiske diskussion i den tidlige kristendom.

PROFETERNES VIDNESBYRD

I samtalens begyndelse genfortæller Justin den kendte beretning

Scenen er sat som en interreligiøs dialog, men som det fremgår af oversætternes indledning, er skriftet næppe henvendt til et jødisk publikum, men til proselytter og andre, der måtte finde jødedommen tillokkende. Hos overbeviste jøder ville dialogen formentlig ikke gøre gavn (ligesom Tryfon heller ikke blev overbevist) på grund af Justins offensive polemik. I Justins optik er jøderne nemlig kendetegnet ved en særegen hårdhjertethed, der bl.a. forklarer, hvorfor Moseloven var nødvendig.

BRUGERVENLIG STUDIEBOG

Der er mange kuriosa og interessante teologiske pointer at finde, og bogens oversættere har gjort meget, for at læseren kan navigere mellem de lange passager af taler og bibelcitater. Således er bogen udstyret med to uundværlige dispositioner, der hjælper til at bevare overblikket i argumentationens gang. Dertil bidrager også noteapparatet, der redegør for de mange gammeltestamentlige citater og allusioner til NT. Indledningen, der fokuserer strengt på skriftets tilblivelse og eksegetiske interesse, er på blot 14 sider, hvilket synes i underkanten. Oversættelsen er sprogligt solid. En ret tekstnær præcision er tilsyneladende prioriteret frem for lethed, hvorfor bogen er brugervenlig snarere end læservenlig. Dette synes at være en klog beslutning, da bogen således er overordentlig nyttig for den, som vil studere Justin med den græske tekst ved hånden.

*Justins Dialog med jøden Tryfon,
Oversat med indledning og noter af
Jørgen Ledet Christiansen, Niels Hyldahl
og Mogens Müller,
Anis 2012,
236 sider,
289 kr.*

Nye standarter for den danske religionsmodel

Forskere fra en lang række fagligheder klarlægger Danmarks religiøse arvemateriale til gavn for fremtiden i Fremtidens danske religionsmodel.

AF STUD.MAG.

VIBEKE LUNDBYE WESTPHALL

Trods sekulariseringens profetiske afskrivning af religion i offentligheden er emnet religion, kirke og stat et brændende hotspot på såvel den politiske som den kirkelige arena. Nærværende antologi, der er skrevet og redigeret af en samling førende religionsforskere fra et mangfoldigt udsnit af fag, er et ambitiøst projekt, som vil samle de mange tråde og sætte grund for debat om, ja, fremtidens danske religionsmodel. Det er selvsagt ikke en nem sag.

Forfatterne forstår ikke den danske religionsmodel som en statisk størrelse, men som summen af de præmisser, der gør sig gældende for det danske samfunds tilgang til og forståelse af religion i forhold til økonomi, jura, undervisning, politik, globalisering og historie. Omdrejningspunktet er den danske religionsmodel, som den kommer til udtryk i bogens fire dele: i et komparativt, et historisk, et samtids- og et fremtidsperspektiv.

RENPUDSNING AF RUDEN

Hver især ridser bidragsyderne aspekter ved forholdet mellem kirke og stat. Om det er i sammenligning med andre nordiske eller europæiske lande (Vejrup Nilsen og Christoffersens bidrag) eller set i lyset af en særlig politisk historisk dansk kontekst, så forsøger alle bidragsyderne at pudse ruden ren, så læseren selv kan se igennem det ellers meget tilsmudsede vindue bagved hvilken folkekirken og dens forhold gemmer sig. I nogle artikler lykkes det, som i Vindings bidrag om de fra folkekirken afvigende trossamfund og Rubows skarpe afslutningsartikel, som sætter et stort og fedt spørgsmålstejn og udråbstegn ved en stor del af bidragene med sin polemiske tone. Det klæder antologien godt. Andre steder synes billedet af den danske

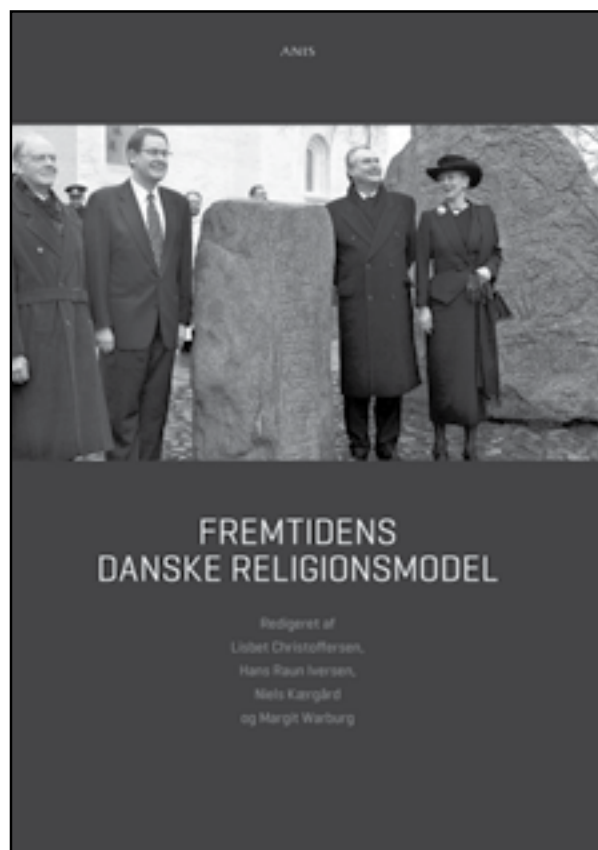
religionsmodel at forblive uklart og rodet og virker som en genskrivning af allerede godkendte "sandheder" inden for forskningen: at medlemstallet falder, og at danskere tror "lidt", at Weber ville noget med sin protestantiske etik, at vi har religionsfrihed, men ikke -lighed og at folkekirkenes mulighedsbetingelser, på godt og ondt, ligger i dens rummelighed og dens frihed. Mere kontroversielle bud står Niels Kærgård og Jørn Henrik Petersen for med artiklen om religions ideelle egenskaber.

SUBSTANTIEL UENIGHED

Antologien er hyper aktuell, og med det opfattende teoretiske og empiriske materiale skriver den sig direkte ind i en især politisk dagsorden, hvor Kirke- og ligestillingsminister Manu Sareen står i spidsen for regeringens ønske om at modernisere og tidsliggøre folkekirken og dens forhold til staten. Artiklerne er på hver deres måde et forsøg på at dække den pludrede masse af interesserer og brydningsflader som spørgsmål om kirken, staten og "de andre" skaber. Antologien giver ikke som sådan nogen direkte svar, og som efterskriftet fastslår, er selv redaktionen fortsat substantielt uenig om vejen for forholdet mellem kirke og stat i Danmark, samt hvor store ændringer fremtidens nationale og globale udfordringer på det religiøse felt skal medføre. I forordet skriver

Ove K. Pedersen, professor på CBS, at antologien kan blive en klassiker. Under alle omstændigheder burde denne antologi foreligge som obligatorisk litteratur for medlemmer af Udvalget for den nye Kirkestruktur og folk, der beskæftiger sig med samtidsreligion i det hele taget. Hvorom alting er, er det en uomtvistelig kendsgerning, at globaliseringens tæthed på sigt bringer krav om nye standarter for den danske religionsmodel, som redaktør Lisbeth Cristoffersen fastslår.

Fremtidens danske religionsmodel, Lisbet Christoffersen, Hans Raun Iversen, Niels Kærgård og Margit Warburg (red.), 392 sider, Anis 2012, 299 kr.

Spreek u Hebreuws?

Cykler, tulipaner, europas højeste mennesker med en forkærlighed for rå fisk og ost: hebraisk-studier på Hollands ældste universitet, Leiden.

FOTO | PRIVAT

Sigrid foran den ældste bygning på universitetet i Leiden: Het Academiegewouw.

AF STUD.THEOL. SIGRID K. KJÆR

I august 2011 flyttede jeg til Leiden i Holland for at begynde på en to-årig kandidatuddannelse i "Hebrew Bible Studies". Jeg havde læst teologi i Aarhus og var efterhånden blevet sikker på, at det var det hebraiske sprog, jeg ville koncentrere mig om i mine videre studier. Desværre findes der ikke sådan en uddannelse i Danmark, og jeg måtte se mig om efter et andet universitet. En ven anbefalede mig at kigge på det der Leiden, for de kunne vist noget med semitiske sprog. I første omgang var jeg ikke helt overbevist, men efter en masse internetresearch og et hurtigt besøg var jeg overbevist; Holland og Leiden var helt bestemt noget for mig.

SKAT ELLER SKOLE?

Ifølge legenden blev universitetet grundlagt i 1575, efter beboerne havde hjulpet William af Oranje med at smide de grumme spaniere ud. Beboerne fik som belønning valget mellem 100 års skattefrihed eller et universitet. Kluge som de var, valgte de, selvfølgelig, universitetet! Rembrandt er født i Leiden. Albert Einstein har undervist her. De har to kæmpekatedraler. Leiden oser af historie og traditioner. Det samme gør

universitetet, og man mærker hurtigt, at omgangsformen er lidt anderledes end i Danmark. Man er Des med sin underviser, og man napper ikke sådan lige en kop kaffe efter timen, og et fænomen som fredagsbar på studiet er ukendt. I stedet er de fleste hollandske studerende medlemmer af fraternities eller diverse studenterforeninger og har mere med dem at gøre, end de har med deres medstuderende. Men studiet er virkelig godt; vi er knap otte kandidatstuderende fordelt på forskellige årgange og specialiseringer. Det giver på den ene side et godt og nært sammenhold, men på den anden side kan det nemt blive for småt. Det første år var vi kun tre!

DUTCH CUTIEPIES

Holland er "cute", det kan vi udvekslingsstuderende hurtigt blive enige om. Og når man kommer fra Danmark, er de kulturelle forskelle ikke store: Der cycles overalt, landet er fladt, og vejret er som det plejer. Alligevel er Holland anderledes, og især Leiden, som nok er den kønneste middelalderby i Holland,

er med dens kanaler og vindmøller et godt billede herpå. Maden er også lidt anderledes; altså, hvad sker der for de der rå sild og fascinationen af kæmpepandekager?

Hollandske studerende kan godt være lidt svære at komme ind på, og omgangskredsen kommer uvægerligt til mest at bestå af udvekslingsstuderende. Til gengæld er der et virkelig godt og aktivt netværk for internationale studerende: Madklub, sprogklub, filmklub, onsdagsdrinks på Café Einstein osv. Jeg har været heldig at finde en lejlighed med en god blanding af beboere af forskellig herkomst. En af de vigtigste erfaringer, jeg har gjort mig hernelde, er, at når man skal læse to år i udlandet, er det supervigtigt at finde gode venner og roomies, som skal være af sted i lige så lang tid.

JA, DAT KAN ECHT DOEN!

Man kan komme til Leiden og studere helt gratis. Eller, sagt på en anden måde: Man kan tage sin danske SU med, og de hollandske studieafgifter er så lave, at det danske udlandsstipendium kan dække det hele. Derudover er stort set alle kandidatuddannelser hernelde på engelsk. Der er også en stor procentdel internationale studerende, og enormt mange mennesker taler, ligesom i Danmark, et godt engelsk. Nå ja, og så er hollandsk faktisk ret sjovt at forsøge at lære.

FOTO | PRIVAT

Flatmates fra fem forskellige lande.

Kirkelig fødevareskandale

AF SOPHIE LØNNE HUNDEBØLL

I en tid præget af mistillid og falske varedeklarerationer syntes det efterhånden kun at være kirken, som kaldte tingene ved rette navn. Imidlertid er dette sidste tilflugtssted nu også forsvundet. Fødevaremyndighederne har, efter at have undersøgt oblater og altervin, kunnet afsløre, at nadveren slet ikke er Jesu Kristi legeme. En talsmand for myndighederne udtaler til *FigenBladet*: »Oblaterne indeholdt hverken menneskekød eller nogen anden form for kød. Faktisk består de ikke af andet end hvedemel.« Formanden for Landsforeningen af Menighedsråd er forarget: »Dette er blot endnu et eksempel på præsternes manglende integritet. I årtusinder er vi åbenbart blevet spist af med kiks og portvin.« Spørgsmålet er nu, hvorledes teologerne vil forklare fænomenet. Dekanen for F.arts ser på sagen med

GRAFIK | SOPHIE LØNNE HUNDEBØLL

bekymring: »Det er vigtigt, at forskning også kan finde sin anvendelse i praksis, og de systematiske teologer har hverken været i stand til at give en forståelig eller plausibel forklaring på

problemstillingen,« siger Mette Hajsø og tilføjer, at man jo også skal gøre sig fortjent til sine forskningskroner.

FIGENBLADET SPØRGER

Er nødhjælp næstekærlighed?

FOTO | LASSE B. MADSEN

THOMAS JUHL, STUD.MAG.

»Nødhjælp er en næstekærlig gerning ud fra den opfattelse, at organisationerne gerne vil gøre verden til et bedre sted. Facerne på gaden gør det som et job, men dybest set gør de det vel også for at hjælpe deres medmennesker.«

KATRINE JØRGENSEN, STUD.MAG.

»Nødhjælp kan være næstekærlighed, når indsamleren hjælper sin næste, men jeg tror også, der er egoistiske elementer i nødhjælp, fordi man kan fremhæve sin gode handling. Desuden har nødhjælpen også politiske dimensioner, så nødhjælp er ikke kun næstekærlighed.«

SILAS MCPHERSON, STUD.THEOL.

»Det kræver en del overvejelser, at svare på det spørgsmål. For hvem er næsten, hvad betyder kærlighed, og hvilken hjælp er i virkeligheden en hjælp? Vi kender endvidere alle budet om næstekærlighed, men vi glemmer ofte at efterleve det.«

MARTS		ARRANGEMENT	BESKRIVELSE
19.	12.00 - 13.00	Frokostmøde	' Folkekirkens ritualer under forhandling ' v/Kirstine Helboe, Center for SamtidsReligion (CSR) (lok. 415, bygn. 1453)
19.	13.15 - 15.00	Seminar	' Sacred spaces – questions of accessibility and visibility in relation to ritual practices ' v/Centre for the Study of Antiquity and Christianity (CSAC) (lok. 515, bygn. 1451)
20.	13.00 - 15.00	Gæsteforelæsning	' Kierkegaard-forelæsning ' v/ Eberhard Harbsmeier (lok. 227, bygn. 1453)
20.	14.15- 17.00	Forskerseminar	' Religious identity in a transnational setting – two cases from Scandinavia ' v/Kristina Myrvold og Marianne Qvortrup Fibiger, Interdisciplinær religionsforskning (lok. 316, bygn. 1467)
22.	10.00 - 17.00	Gæsteforelæsning og seminar	' Empirical Theology ', gæsteforelæsning v/Professor Johannes Van der Ven og efterflg. seminar (lok. 415, bygn. 1453)
22.	14.00 - 15.00	Vidensdeling	Gnist-arrangement v/studerende fra Østeuropa studier & Religionsvidenskab. (Nobelbiblioteket i stueetagen)
APRIL			
3.	18.30	Foredrag	' Metodisk bevidsthed i det religionsvidenskabelige arbejde ' v/Simon Nygaard, Religionsvidenskabelig Forening (aud. 2, bygn. 1441)
3.	19.30	Foredrag	' Ester – porno, powerplay og purim ' v/Else K. Holt, Teologisk Forening (lok. 219, bygn. 1451)
5.	14.00 - 15.00	Vidensdeling	Gnist-arrangement v/studerende fra Østeuropa studier & Religionsvidenskab (Asien Studier & Historie)
5. - 6.	16.00 - 16.00	Teologisk festival	' Teologiens Døgn ' v/ Teologi; Pastoralseminariet; Aarhus Domkirke; Aarhus, Haderslev, Ribe, Viborg og Aalborg Stift; Aarhus Katedralskole; Kvindemuseet; VIA University College; Diakonhøjskolen.
10.	13.00 - 15.00	Gæsteforelæsning	' Kierkegaard-forelæsning ' v/ Eberhard Harbsmeier (lok. 227, bygn. 1453)
11.	20.00	Foredrag	' Alf Ross, fra oprører til autoritet ' v/ Jens Evald, Studenterkredsen (Richard Mortensen Stuen, Studenternes Hus)
15.	18.30	Foredrag	' Extreme rituals promote prosociality ' v/Panagiotis (Panos) Mitkidis, Religionsvidenskabelig Forening (aud. 2, bygn. 1441)
16.	12.00 - 13.00	Frokostmøde	' Pluralisme II: forandringer i religion i Aarhus (kristendom og islam) ' v/Marie Vejrup o.a., Center for SamtidsReligion (CSR) (lok. 415, bygn. 1453)
17.	13.00 - 15.00	Gæsteforelæsning	' Kierkegaard-forelæsning ' v/ Eberhard Harbsmeier (lok. 227, bygn. 1453)

Spændende arrangementer

EXTREME RITUALS PROMOTE PROSOCIALITY

v/Panagiotis (Panos) Mitkidis, Religionsvidenskabelig Forening

Det har længe været en standardantagelse i religionsvidenskab, at intense kollektive ritualer fremmer prosocial adfærd blandt mennesker. En komparativ undersøgelse af religiøse ritualer, som varierede i intensitet, tilføjer vigtige indsigter i forståelsen af ekstreme ritualer og peger på, at smertefulde kollektive ritualer muligvis fungerer som mekanismer, der fremmer social koordination. Hør mere om forholdet imellem rituel intensitet og social dynamik til dette foredrag i Religionsvidenskabelig forening.

Mandag d. 15. april kl 18.30, aud. 2, bygn. 1441.

TEOLOGIENS DØGN

v/Teologi; Pastoralseminariet; Aarhus Domkirke; Aarhus, Haderslev, Ribe, Viborg og Aalborg Stift; Aarhus Katedralskole; Kvindemuseet; VIA University College og Diakonhøjskolen

Det er sandsynligvis ikke undgået den flittige *FigenBlad*slærsers opmærksomhed, at Teologiens Døgn løber af stablen d. 5.-6. april. Programmet er spækket med spændende arrangementer, for hel-, halv-, læg- og skabsteologer. Gå til Kierkegaard Comedy Show eller pubquiz. På teologisk byvandring eller syng en salme med Søren Ryge. Send Helvede til Helvede eller hør, om Gud er til grin. Eller gør det hele og meget mere til denne teologiske festival.

Fredag d. 5. april kl 16.00 - lørdag d. 6. april kl. 16.00, Aarhus.

Se mere på: www.teologiensdogn.dk